

זמני כניסת ויציאת השבת

הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
4:34	5:48	6:26
4:49	5:49	6:23
4:38	5:47	6:21
4:49	5:50	6:24
4:48	5:52	6:21
4:11	5:37	5:55

שבת

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה

תוספת שבת

יעשה כולו תורה

שבת משפטים, שהיא פרשת הדינים, היא המשך ישיר לשבת מתן תורה, ובה אף לומדים על הימים שקדמו לקבלת התורה ועל עליית משה רבינו להר סיני כדי לקבל את הלוחות וללמוד מפי ה' יתברך את כל התורה כולה במושך ארבעים יום וארבעים לילה.

בשבוע שעבר עמדנו במאמר הפותח על כך שכל שבת מורכבת משלוש שבתות, שאחד מהם הוא שבת מתן תורה, על שם מתן תורה שהיה בשבת.

ובספרים הקדושים מבואר, כי בכל שבת ושבת יש תוספת של אור תורה, והביאו בשם הזוהר הקדוש, כי כל יהודי צריך לחדש חידוש בתורה בשבת.

שבת היא יום שכולו תורה, כפי שאמרו בתנא דבי אליהו "שבת יעשה כולו תורה". שבת נועדה כדי למלאות את הנפש בקנייני תורה, ולהקדשת שעות ללימוד תורה, בין בלימוד לחמה של תורה שהם גמרא והלכות, ובין בלימוד ספרי מוסר ויראה המוסיפים ביראת ואהבת ה'.

עצמו מחשש מכשול, ולכן יקדים את זמן השביתה מהשיעור המצומצם של כניסת הלילה או יציאתה. והענין השני הוא, שהאדם לא יסתפק בזמן הקדושה שיצר הבורא יתברך, אלא יוסיף לעצמו עוד מתוך זמן החול שלו, לזמן הקודש.

שתי מטרות אלו צריכות לעמוד לנגד עינינו, בעת שנוגשים אנו לקראת השבת. עלינו לזכור, כי יש יסוד ושורש לחיוב גמור מן התורה, להוסיף סייגים ומשמרת במיוחד בענייני שביתת השבת, מעבר לחובת הסייגים והזהירות הנדרשה להוספה בכל התורה כולה. אי לכך, כל פעולה היכולה להוסיף למשמרת וסייג זה, יש בה קיום ענין זה שהצטוו להוסיף מהחול על הקודש, וזאת על ידי החלטה לסיים את מלאכת ההכנות לשבת בזמן מוקדם יותר, כדי לא להכנס לחששות של גרירת מלאכה לתוך זמן שהוא כבר בספק כניסת הלילה.

וגם המטרה השנייה, שחשובה היא מאין ערוך, להוסיף עוד קדושה מעבר לקדושת הזמן הקבועה, יכולה יותר להתבצע בשלימות, כאשר כל ההכנות לשבת מסתיימות בזמן מוקדם מספיק, כדי להשרות אורית קדושה ונועם על הזמן הנוסף מהחול על הקודש.

דברים אלו מסורים בידי כל אחד ואחד, ואין בהם שיעור וגדר ברור, כפי שבאמת אף בהלכה אין בדברים גדרים ושיעורים ברורים, וכל אחד לפי דרגתו הוא צריך להתכונן ולהעריך כראוי לקראת בואה של השבת, אך לפחות בכל הנוגע לשמירה מעשיית מלאכות בזמן הקרוב לכניסת השבת, זה דבר הראוי לכל אחד ואחד.

התורה, או שמוא כל עניינה היא רק חובה מדרבנן, ומכל מקום לכל הדעות יש לה מקור ושורש מן התורה. כמה הוא שיעור התוספת אותה אנו מחוייבים להוסיף אם מן התורה אם מדרבנן? אין הדבר מבוור. יש ראשונים שכתבו שאין לדבר שיעור, ודי בתוספת כל שהוא. אך יש שכתבו שצריכים להוסיף שיעור ניכר מהחול על הקודש.

כיצד חל תוספת שבת? גם בכך אין הלכה ברורה, יש הסוברים כי תוספת שבת הוא דבר שחלה מאליו, בשיעור זמן מסויים קודם הלילה. אך יש הסוברים כי תוספת שבת אינו חל מאליו, וצריך אדם לקבל זאת על עצמו, אם בקבלה בלב, או אפילו בקבלה בפה.

ישנה נקודת עיון נוספת עליה עמדו ספרי האחרונים בחקירה עיונית, האם השוכנת בזמן תוספת שבת מקיים בזה מצוות שביתת שבת, שהרי הוסיף עוד לזמן השבת ונמצא שכשהוא שובת בזמן של תוספת השבת הוא מקיים את מצוות השבת לכל פרטיה ודקדוקיה. או שמוא זמן זה הוא זמן מיוחד שהשובת בו מקיים מצוות שביתת בתוספת שבת, אך אין היא חלק מהשבת עצמה ממש. לחקירה עיונית זו, השלכות רבות לחקרי הלכות שונים עליה עמדו הפוסקים בספריהם בנושאים אלו של מצוות תוספת שבת.

מצוה זו, אשר רבו בה פרטי עיון, לא נאמרה בפירוש בתורה אלא בדרך רמז ודרש, ואף גדרה לא התבאר לנו במדוייק על ידי חז"ל. עם זאת, מובן הדבר, כי ביסוד המצוה ישנם שני עניינים, האחד שהאדם ירחיק את

בפרשת השבוע בעיצומו של הציווי על שביתת הארץ בשנת השביעית, אנו קוראים את הפסוק *שִׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְעֵשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנַח שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וַיִּנְפֹּשׂ בְּךָ אֲפֻקָה וְהָגַר. ורש"י מסביר, כי פסוק זה בא לומר שאף בשנה השביעית שהיא כולה שבת, בכל זאת צריכים לשמור על השבת.*

מצינו עוד הקשר מעניין בפסוקי התורה בין שנת השביעית לשבת, שכן נאמר בפסוק בפרשת כי תשא: "ששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר תשבות" ונחלקו חכמים בביאור סיומו של הכתוב 'בחריש ובקציר תשבות' מה בא הוא ללמד, וכפי שמביא רש"י על המקום: "יש מרבותינו אומרים על חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית, וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית, ללמד שמוסיפין מחול על הקדש".

למדנו מכאן, שיש דעות הסוברות כי פסוק זה בא ללמד על דין תוספת שביעית, שלא די בכך שאיסורי שביעית נוהגים בשנה השביעית, אלא הם מתפשטים אף לזמן שקודם ולאחר שנת השבע. וכתבו הראשונים (במסכת ראש השנה דף ט' עמוד א'), כי על אף שפסוק זה בא ללמד על דין תוספת שביעית, לומדים מזה גם על דין תוספת קדושה שצריכים להוסיף מהחול על הקודש בכל הימים הקדושים, כמו שבתות ומועדים, בקל וחומר משביעית, ששבתות ומועדים חמורים יותר משביעית, שבהם אסורים כל המלאכות ולא רק מלאכות הקרקע.

אמנם להלכה נחלקו הראשונים אם בכלל קיימת מצוות תוספת שבת מן

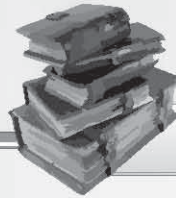

לשון חכמים

הלכות השבת רבו ועצמו מאוד, ואם לא ישים האדם שבעה עינים על כל דבר יכשל וישגה בנקל, ואם על עבודה של עסק ימות החול האדם משיש שתי עיניו, בשבת צריך לשום עשרה עינים, אך לפחות ישים לבו ועיניו בשמירת השבת כאשר משיש עיניו ולבו בשמירת עסקים של ימות החול כדי שלא ישגה ולא יכשל באיסור חילול שבת, כמו שאמרו ויהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם, כלומר יהיה לכם מורא על נזקי עניינים השייכים לשמים שהוא ענייני הנפש, כמו שנאמר יקרא אל השמים מעל זו הנשמה, כמורא שיש לכם על נזקי בשר ודם שלכם שהוא הגוף.

וזהו שאמר הכתוב: "ששת ימים תעבוד" כלומר השגחתך על עבודה של ששת ימים, כן תהיה השגחתך על יום השביעי אשר תשבות בו, שלא תשגה ותכשל בהפסד וחילול, ולא דוקא על השבת העיקרית שהוא דאורייתא, אלא גם בחריש ובקציר, שהוא זמן תוספת שבת שאתה מקבל מבעוד יום שעה אחת קודם השיבה או יותר, שתשגיח על שמירתה, וזה הזמן נקרא חריש וקציר, כי ידוע שימות החול ובפרט יום ששי נקרא חריש וזריעה, מפני שבו נעשה הכנות לקבלת קדושת שבת כיום השבת, אבל יום השבת עצמו, דהיינו מעת שחלל שבת, נקרא קציר, שהאדם מקבל בו קדושת השבת שאז קוצר ולוקח מה שעשה בחרישה וזריעה של ההכנות קודם שבת, אך זאת השעה או יותר קודם השיבה יש בני אדם עדיין הם עוסקים בהכנות של שבת שאצלם נחשב זמן חרישה וזריעה, ויש בני אדם שקיבלו שבת שאז זמן זה נחשב אצלם קציר, כי אצלם נעשה שבת גמור ומקבלים בו תוספת נשמה רוח ונפש, ולכן זה הזמן נקרא חריש וקציר, הנה תזהר שגם בזה תשבות בהשגחה רבה שלא תשגה ותכשל בחילול שבת.

בן איש חי פרשת כי תשא שנה שניה

פניני הלכה

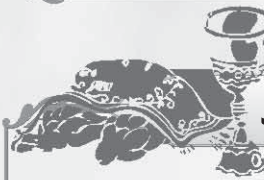
שאלה: בחור הלומד בישיבה שבה אומרים קבלת שבת בזמן מוקדם, האם הוא נגרר אחרי קבלת שבת של הישיבה, ואסור לו לעשות מלאכה מהשעה שאמרו קבלת שבת בבית המדרש של הישיבה?

תשובה: בזמן שהבחור שוהה בישיבה, הוא נגרר אחרי הנהגת הישיבה, ואם רוב בני הישיבה כבר קיבלו עליהם שבת, הדבר מחייב אף אותו.

אך כשאינו שוהה בישיבה, אף אם רגיל לקבוע את מקום תפילתו בישיבה, אם יש בתי כנסיות רבים אחרים בעיר, ועדיין רוב בני העיר לא קיבלו שבת, אין קבלת השבת של בני הישיבה מחייבת אותו.

מקורות ונימוקים: מבואר בשולחן ערוך (רסג, יב) שקבלת שבת של רוב הציבור, מחייבת אף את היחיד. אך כתב המגן אברהם (ס"ק כ"ד) שבעיר שיש בה הרבה בתי כנסיות, אין בית כנסת אחד נמשך אחר חבריו. וביאר המחצית השקל, שכל אחד נגרר אחרי מקום תפילתו הקבוע, וכל שקיבלו רוב בני אותה קהילה את השבת, הדבר מחייב את היחיד השייך לאותו קהילה.

לאור זאת, מובן הדבר כי בן ישיבה השוהה כל יומו בישיבה, הרי הוא נגרר אחרי כל מנהגי הישיבה, וכיון שרוב בני הישיבה קיבלו עליהם שבת, הדבר מחייב אף אותו, ואין ביכולתו לפרוש מכך. אך אם אין הוא שוהה בישיבה במשך כל היממה, אף שרגיל הוא לקבוע את מקום תפילתו בישיבה, כתבו פוסקי זמנינו, שבעיירות הגדולות מצויים ריבוי בתי כנסיות, אין אף אחד נגרר אחרי קבלת שבת של קהילה אחת, אף אם הוא שייך לאותה קהילה. וכן הביא בספר אבני ישפה אורח חיים סימן נ"ו ענף ד' בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א.

אמרת השבת

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה: כל העושה בו מלאכה יומת.

שמות לה, ב

יש לדקדק בפסוק זה כמה דקדוקים: א' למה נאמר "ששת ימים, ולא "ששה" ימים? ב' מדוע כפלה התורה ואמרה "שבת שבתון לה", היה די לומר "שבת לה"? ג' מה היה צריך הכתוב להדגיש ולומר כל העושה "בו" מלאכה יומת, היה אפשר לומר כל העושה מלאכה יומת, שהרי כבר מדובר על יום השביעי יום השבת?

בספר לדעת חכמה ומוסר כתב לבאר את הפסוק, כי פסוק זה בא לרמוז על תוספת שבת, ולכן נאמר "ששת ימים תעשה מלאכה, ולא "ששה" ימים, כיון שאי אפשר לעשות מלאכה בששה ימים שלמים. זהו גם מה שרמזה התורה: וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון, כלומר שתוסיפו עוד שבת על השבת, על ידי הוספה מהחול על הקודש. וסיימה התורה: כל העושה "בו" מלאכה יומת, שחייב מיתה על מלאכות הוא רק על העושה מלאכה בו ביום עצמו, ולא בזמן תוספת שבת.

פרשת השבת

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְיִנְפֹשׂ בֶּן אֲמָתֶךָ וְהָגֵר: וּבְכָל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו': (כג, יב-יג)

הקשרו של הפסוק הראשון המדבר על שמירת השבת, לפסוק השני המדבר על שמירת כל התורה, אינו מוסבר.

ביאור נפלא פירש הנצי"ב בספרו העמק דבר, כי באשר יום השבת הינו יום מנוחה, הרי זה יום שניתן לכל אדם מישראל לעסוק בו בתורה, ועל ידי כך יוכל להיזהר בכל השבוע שלאחריו בדיני התורה אותם הגה ביום השבת.

זהו איפוא פירוש הכתוב, כי על ידי שבתת ומנוחת השבת, על ידי כך ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו.

ציין על כך הנצי"ב את דברי רש"י במסכת שבת (דף קט"ו עמוד א') על הדין האמור שאין מצילים כתבי הקודש מתוך הדליקה כאשר אין ללמוד בכתובים בשבת, וזאת משום ביטול בית המדרש. ומסביר רש"י, כי דברים אלו מושכים את הלב, ובשבת היו דורשים דרשה לבעלי בתים, משום שעוסקים במלאכה בכל ימות החול, ובתוך הדרשה היו מורים להם הלכות איסור והיתר, ויותר טוב להם שילכו לשמוע את הדרשה, מאשר לקרוא בכתובים.

מעשה לשבת

התפילה של מוצאי שבת

קורת גג, וראו את ביתו כביתם ממש. לפעמים היו כשמונים איש מאוכלי שולחנו, ורבי זרח בכבודו ובעצמו היה מגיים את ההוצאות לכלכלתם.

סיפר רבי מיכל מושקין, כי פעם אחת היה צריך הוא לצדיק זה בערב שבת, וכשנכנס אליו מצא אותו שרוי בצער, ותמה על זה מאוד שכן הדבר היה מנוגד לדרכו בקודש, ומעולם לא ראה אותו במצב זה.

כיון שהרגיש רבי זרח בתמהונו, פנה ואמר לו: צער של מצוה יש לי, כי במצב כזה כפי שיש לי כהיום, אהיה נאלץ לסגור את בית האש"ל שלי מיד אחר צאת השבת, כי עדיין אין אני רואה שום דרך ועצה להשיג כסף עבור הלחם של יום ראשון. אך מיד בסיום דבריו נענה ואמר "אל דאגה ר' מיכל, תשועת ה' כהרף עין".

אחר השבת שוב נצרכתי אליו, ועליתי לביתו. לתמהוני ראיתי שהכל מסודר בבית האש"ל על צד היותר טוב. כל האורחים יושבים ואוכלים כרגיל, ולרוב פליאתי הלכתי אליו וביקשתי הימנו שיספר לי כיצד צמחה לו הישועה.

"אדרבה ואדרבה" - ענה רבי זרח בשמחה - "בוא ואספר לך על החסד שעשה עמי הקדוש ברוך הוא. במוצאי שבת קודש בשווי מתפילת ערבית על יד הכותל המערבי כמנהגי, עברתי לתומי על יד שער יפו, והנה שמעתי קוראים בשמי, קרבתי אל מקור הקול ומחמת החשיכה לא הבחנתי היטב באדם שעמד שם, אך סבור אני שהיה זה אדם זר שטרם הכרתינו.

לאחר ששאל בשלומי, אמר לי כלאחר יד: "רבי זרח, בידי צרור מעות קטנות שמסרו לי למסור לכם". ומיד לאחר מכן נעלם מעיני, ומחמת החשיכה לא ראיתי יותר.

כשבאתי לביתי מצאתי בשקית שלושה עשר נאפוליון זהב, ואורו עיני לנוכח הישועה שצמחה לי ברגע האחרון, ועל ידה אוכל בעזרת ה' להמשיך ולקיים את בית התבשיל שלי".

ערבית במוצאי שבת אצל הכותל המערבי.

יחד עם זה היה מרבה לעסוק בענייני חסד, והיו אומרים עליו שאהבתו לעשות חסד היתה ממש כאדם התאב לאכול מעדנים בעת רעבונו. מעשי צדקתו היו במסירות נפש ממש, ובכל יום הקדיש מזמנו היקר כדי לדאוג למדוכאים, ולמלאות מחסורם של עניים והולים וקשי יום, אם להוצאות שבת, ואם להלבשת עניים. במיוחד היה עוסק בצדקה להנסת כלה, ביגיעה רבה ובמאמץ נפלא, עד שכל דבר מעצור בתנאים ובזמן לא עמד בפניו.

בערב יום כפורים אחד נודע לו שתלמיד חכם אחד בעיר צריך לנסוע למרחצאות טבריה לפי פקודת הרופאים, ואין לו להוצאות הדרך והאכסון בטבריה. מיד לבש מעילו, וכמה שעות לפני התקדש היום, יצא לקבץ על פתחי נדיבים. כאשר אחד מהם העיר לו: הרי מצוה לאכול היום ומדוע כבודו מתעסק בדברים אחרים? נענה לו רבי זרח: "אם תענית יום הכפורים נדחה מפני פקוח נפש, אכילה ושתיה של ערב יום הכפורים לא כל שכן".

ביתו היה פתוח לכל עובר אורח, רבים מפליטי רוסיה שעלו לארץ הקודש ולא היה להם כאן קרוב וגואל, מצאו אצלו

רבי זרח ברוורמן זצ"ל היה מבני ליטא, והיה תלמידם של הנצי"ב מוואלאז'ין ושל הצדיק רבי נחומ'קה מהוראדנא. לימים חשק מאוד לדבוק באחד מגדולי הדור כדי לשמשו. החליט בלבו ללכת לעיר בריסק לשמש את הגאון הקדוש המהרי"ל דיסקין זצ"ל רבה של בריסק, ושמע כי המהרי"ל עזב את בריסק בדרכו לירושלים, עמד והחליט כי ילך לשמש את הגאון הקדוש רבי ישראל סלנטר, וההול בהכנות כדי לזכות להיות תלמידו, וחזר על כל הש"ס, ובאמצע הכנותיו באה השמועה הרעה כי נשמתו של הגר"י סלנטר התבקשה השמימה.

כמה ימים לא ידע לשית עצה בנפשו, עד שגמר אומר, כי יעבור עליו מה, והוא יעלה לירושלים כדי לשהות במחיצת רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל. ואכן אמר ועשה, ובבואו לירושלים דבק ללא שיעור ברבי יהושע לייב, וזה מצידו החזיר לו אהבה, והעניק לו מלא חפנים מתורתו ויראתו.

כגדלותו של רבי זרח בתורה, כן היתה גדלותו בעבודת התפילה ובעבודה שבלב, וגם בזה היה על פי הדרכים שקיבל מרבותיו, ובהם רבו רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל. מנין מיוחד היה לו לרבי זרח, שהיה נקרא בפי כל "ר' זרח'ס מנין", ושם היו מתפללים מלה במלה, עד שהיו אומרים בירושלים כי מי שרוצה להתפלל באמת, ילך למניניו של רבי זרח. במנין זה היו מתפללים כותיקין בכל ימות השנה, אך פסוקי דזמרה היה נאמר במשך זמן ארוך כמיוחד, כך שאת התפילה היו מתחילים עם זמן עטיפת טלית שהיא 52 דקות לפני הגן החמה, ובשבת היו מתחילים עוד קודם לכן 70 דקות לפני הגן, ואת הטלית היו מניחים בין ישתבב ליוצר.

בכל שבת קודש אחרי סעודה שלישית, היה הולך אל הכותל המערבי יחד עם תלמידיו, ושם היה מזמור את המזמורים המודפסים בסידורים קודם תפילת ערבית של מוצאי שבת, ואחר כך היה עובר לפני התיבה בתפילת מעריב, ותפילתו זו היתה בהתלהבות נוראה. והיו אומרים בני ירושלים "הלאוי שנוכה להתפלל בימים נוראים, כמו שרבי זרח מתפלל

דבריהם הם זכרונם

גאון ישראל והמוסר מסלאנט רבי ישראל ליפקין זיע"א - כ"ה שבט תרמ"ג

מחולל תנועת המוסר, רבי ישראל סלנטר, היה גאון הגאונים בדורו, וכבר בצעירותו נכרכו אחריו המוני תלמידי חכמים לשמוע מפיו חידושי תורה שהגה במוחו הכביר, ויכול היה לדרוש בהם דרשות ארוכות של שעות רבות. עם זאת הקדיש את רוב שנות חייו לזכות את הרבים בהנחלת תורת היראה והמוסר בדרכו אותו סלל, ואשר התקדשה בהיכילי הישיבות לדורות עולם.

באגרות המוסר אותם כתב, הודרך באופן מיוחד את אופני העבודה והדרכים בהם צריכים להתאמץ יותר. באחד מאגרותיו (אור ישראל אגרת ט"ו) כותב, כי כל מצוה וחליפולין כל עבירה, נמדדת לפי המאמץ שנדרש מהאדם לקיים את המצוה או להמנע מעבירה. והוא כותב לדוגמא, כי חיוב לימוד התורה בכל רגע, ועוון ביטול תורה, גדול שבעתים ביום השבת. וזאת משום שיום השבת מסוגל מבחינת הזמן ללימוד תורה, אם מחמת המנוחה שיש לאדם, ואם מבחינת תוספת הקדושה בשבת, ועל כן התביעה על לימוד תורה בשבת גדולה שבעתים מלימוד תורה ביום חול רגיל. באגרת המוסר הנודעת, הוא מעורר כי התורה היא בגדר תבלין ליצר הרע, גם משום שמבחינה מציאותית על ידי לימוד התורה יידעו כיצד להמנע מעבירות, והוא מציין את לימוד הלכות שבת, שבלא לימוד ההלכות אי אפשר לקיים אותם כראוי.

באגרת אחרת (אגרת ו) הוא כותב, כי מעבר לחיוב הכללי של לימוד התורה בשבת ביתר חיוב מימות החול, הרי שגם ההתבוננות המוסרית ולימוד ספרי היראה, מסוגלת יותר בשבת מאשר בימות החול, ולכן הוא קורא כי לצד לימודי ההלכה והגמרא המחוייבים בשבת, יש גם לקבוע עת ללימוד מוסרי ביום השבת ובפרט לקראת צאתה. והוא כותב כי ללכת בשבת קודש לבית המוסר ללמוד מוסר בהתפעלות הנפש, כסניף ללימוד הגמרא שהיא הלימוד העיקרי, הוא דבר שנקל לעשותו, ובכך קנתו רשמים לכל השבוע. עם זאת יש אף ללמוד מוסר בהמשך השבוע מעת לעת, למען לא יתבטל הרושמים הכהים מאורך הזמן משבת קודש לשבת קודש.

יְדֵי הַשַּׁבָּת

יְדֵים יְקָרִים!

בְּפָרְשַׁת הַשְּׁבוּעָה, אָנוּ לומדים על קַל וְסוּדוֹת דֵּינֵי הַתּוֹרָה, בֵּין אֲדָם לְחֵבְרוֹ, וּבֵין אֲדָם לְמִקּוּם, שְׁנֵאָמְרוּ: לְמִשְׁחָה רַבְנֵי בְּסִינַי. וּבְסוּף הַפָּרָשָׁה אָף קוֹרְאִים אֵנוּ עַל עֲלִיתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנֵי לְהַר לְקַבֵּל אֶת הַלְוָחוֹת.

בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים אָנוּ קוֹרְאִים עַל הַנְּמִיִּים שֶׁקָּדְמוֹ לְמִתּוֹךְ, וְעַל הַקְּרִיאָה אוֹתוֹ קָרָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקִרְאָת מִפְּנֵי תּוֹרָה: "כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

קְרִיאָה זוֹ הִיא הַקְּרִיאָה שֶׁזָּקְתָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה רַמִּים וְנִשְׁנָבִים, כְּפִי שֶׁחֲזוֹ"ל דוֹרְשִׁים בִּי נַעֲשֶׂה שֶׁהַקְּדִימוֹ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה לְנַשְׁמָע, וְרָדוּ שְׁשִׁים רַבּוֹא שֶׁל מְלָאכֵי הַשְּׁנֵת, וְקָשְׁרוּ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁנֵי כְּתָרִים, אֶחָד כְּנִגַּד נַעֲשֶׂה וְאֶחָד כְּנִגַּד נִשְׁמָע. וּבְמִקּוּם אַחַר אוֹמְרִים חֲזוֹ"ל בִּי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהַקְּדִימוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה לְנַשְׁמָע, וְצָאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לָהֶם "בְּנֵי, מִי גָלָה לָכֶם כִּי זֶה שְׁמִלְאָכֵי הַשְּׁנֵת מִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ, שְׁנֵאָמְרוּ 'פָּרְכוּ ה' מְלָאכֵינוּ גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַם בְּקוֹל דְּבָרוֹ', בְּהַתְקָלָה עוֹשֵׂי דְבָרוֹ, וְאַחַר כֵּן לְשִׁמְעַם".

כָּל הַמְּפָרְשִׁים עוֹמְדִים עַל גְּדֵל הַחֲשִׁיבוּת שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדִימוֹ נַעֲשֶׂה לְנַשְׁמָע, וּמְבָאִרִים בִּי זֶהוּ עֵשׂוֹר קְבֻלַּת הַתּוֹרָה, לְקַבֵּל אֶת כָּל מַה שֶׁצִּוְּהָ לָנוּ ה', עוֹד טָרֵם נְבִין וְנִרְדָּ לְעִמְקָם שֶׁל דְּבָרִים, בִּי הַקְּבֻלָּה הַשְּׁלֵמָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַכָּל בְּלִי שׁוּם מִקְּשׁוּבוֹת, הִיא יְסוּד קְבֻלַּת הַתּוֹרָה.

וְיֵשׁ בְּזֶה בְּחִינָה נוספת, שֶׁעַל יְדֵי קִיּוּם הַמַּעֲשֶׂה, עַל יְדֵי כֵּן יְכוּלִים לְשִׁמְעַם וְלְהִבִּין עוֹד יוֹתֵר לְעִמְקָם שֶׁל דְּבָרִים. יֵשׁ בְּכֵן סְגֻלָּה, שֶׁעַל יְדֵי קִיּוּם הַמַּעֲשׂוֹת בְּשִׁלְמוֹת, זוּכִים בְּכֵן לְשִׁמְעַם וְלְהִבִּין וְלְהַשְׁפִּיל וְלְהוֹפְעֵת אוֹר הַתּוֹרָה עֲלֵינוּ.

אֵף בְּשִׁמְתַחֲלִים אָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת מַעֲט קוֹדֵם לְשַׁבָּת, וְכוּלָּם אָנוּ לְזָכוֹת יוֹתֵר לְקַבֵּל אֶת אוֹר וְקִדְשֵׁת הַשַּׁבָּת בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עוֹ בְּשִׁמְעִיעַ יוֹם הַשַּׁבָּת עִצְמוֹ.

שַׁבָּת שְׁלוֹם

משל ונמשל

אמרו במכילתא (פרשת יתרו) זכור ושמור, זכרהו מלפניו ושמור מלאחריו, מכאן אמרו מוסיפין מחול על הקודש, משל לזאב שהוא טורף מלפניו ומלאחריו.

המגן אברהם בספרו זית רענן כתב, שלא ידע מה הנמשל לזאב. וכתב שאפשר שהכוונה ששבת חוטף את ניצוצות הקדושה שנבלעו בימות החול, והם דברים מתורת הסוד. אך בספר מנורת המאור מתבאר משל זה על דרך הפשט:

משל למה הדבר דומה?

לאריה שהיה בשדה, וכל בני אדם מתפחדין ממנו, ונשמרים ממנו מלפניו ומלאחריו.

ומה אם הארי שאינו ממית אלא בעולם הזה, בני אדם נזהרין ממנו מלפניו ומלאחריו.

שבת שהיא הורגת כל מחלליה בעולם הזה ובעולם הבא, על אחת כמה וכמה.

מבואר לפי דבריו, שכוונת המכילתא להסביר באופן מוחשי, עד כמה חשוב לקבל תוספת שבת, שמוראה של השבת מוטל על ישראל שלא יחללוה, ולכן צריכים להיזהר בתוספת שבת מלפניה ולאחריה, כדי לא להכשל חלילה בחילול שבת.

ישמחו

מופץ בדואר אלקטרוני בכל קצוות תבל.

לזיכוי הרבים נא הדפיסו

והפיצו בין מכריכם!

לקבלת הגליון בכל שבוע,

ולהערות הצעות ותרומות

yismechu@yismechu.com 052-7636030